

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

Külmissziói
melléklettel

„Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.”

2010. március

- Zsid 3, 7-8 -

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

Heinrichs Eszter (h. ev. lelkész, Ágfalva)

A hónap igéje: „Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátaiért.” (Jn 15,13)

Rengetegen próbálták már megfogalmazni, hogy mit is jelent számukra a barátság. Könyvtárakat írtak tele, és ki tudja, hány gigabájnyi virtuális tárhelyet töltöttek meg a barátságról szóló idézetekkel az interneten is. Ezek az írások néha

rövidek, néha hosszúak, néha velősek, néha terjengősek, néha igazak, néha kevésbé igazak, néha elgondolkodtatóak vagy éppen felejthetők.

Bemutatásukhoz és értékelésükhöz

nem lenne elég ez az egy oldal terjedelem, de még az egész újság sem. Amiért mégis megemlítem azt, hogy milyen sok gondolkodó írt a barátságról – Cicerótól Simone Weilen és Márain keresztül Müller Péterig – az az, hogy egyiknek a mondandója sem fogható ahhoz, amit Jézus mondott: „Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátaiért.” Jézuson kívül senki nem beszél arról, hogy a barátságba „bele kell halni”, vagy hogy a barátainkért fel lehet áldozni magunkat.

Az, hogy mire is gondol Jézus, amikor ezt a különös dolgot mondja, az az evangélium következő mondatából derül ki: „Ti barátaim vagytok...” Ez talán a legrövidebb meghatározása annak, hogy mit jelent keresztyénnek lenni. Keresztyén vagyok, ezért én is Jézus barátja lehetek.

Ez a rövid evangéliumi félmondat – „Ti barátaim vagytok...” – azt hiszem, azoknak „melengeti” leginkább

a szívét, akik elmondhatják magukról, hogy vannak igazi barátaik. Azok érthetik és értékelhetik leginkább Jézusnak ezeket a szavait, akik legalább egy igaz barátra szert tettek az életben. Remélem, hogy a kedves Olvasónak is vannak olyan emberek vagy legalább

egy ember a közelében, akikkel, akivel meg tud osztani jót és rosszat, örömet és bánatot. Akinek ilyen lelki társat vagy barátot ajándékozott az Úr Isten, azok tudják, hogy mekkora, de mekkora jó hír az, hogy Jézus a barátainak nevez minket. De legalább ekkora örömhír azoknak is ez a jézusi mondat, akiknek nincsenek, vagy már nincsenek, igaz barátaik. Mert Jézus melléjük is oda akar lépni, mellettük is ott akar lenni jóban és rosszban, örömben és bánatban.

Keresztyén lélekgógyászok gyakran hozzák összefüggésbe az „istenképet” és az apai mintát, azaz az istenhitünket és az apánkhoz fűződő kapcsolatunkat. Ezekben a tanulmányokban mindig felvetődik a kérdés, hogy milyen lesz az Istennel való viszony akkor, amikor egy apa elhagyja a gyermekét, vagy iszik, vagy veri, vagy még ezeknél is borzalmasabb dolgot művel vele. Ebbe most nem akarok részletesen belemélyedni, ezért most csak arról kívánok írni, hogy az apjukat nem ismerő, vagy az apjukban csalódott gyermekeknek és embereknek is nagyon sokatmondó lehet Jézus

mondata: „Ti barátaim vagytok...” hiszen a barátságról legtöbbünknek vannak pozitív tapasztalatai.

„Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátaiért.” Nekünk, a barátainak mondja ezt a mondatot Jézus. Az Isten fia nem tőlünk várja el, hogy életünket feláldozzuk a barátainkért, hanem ő teszi meg ezt a barátaiért, értünk.

Arról, hogy Jézus „első” barátai, a tanítványok mennyire nem értették, vagy mennyire rosszul értették Jézus szavait, több történetet is ismerünk. Amikor szüksége lett volna rájuk, ők elaludtak, elfordultak, elfutottak vagy tagadtak. Mégis Jézusban akkora szeretet volt, hogy életét adta barátaiért.

Húsvétra készülve, a böjti időben forgassuk szívünkben Jézus szavait: „Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátaiért. Ti barátaim vagytok...” Jézus barátainak nevez minket. És mi hogyan viszonyulunk hozzá? Alszunk? Elfordulunk tőle? Elfutunk? Letagadjuk?

Amint írtam, sokan és sokat írtak már a barátságról. Arról a „barátságról” is sok-sok teológiai értekezés született, hogy Jézus életét adta ezért a világot és benne minden emberért. Én most arra kérném a kedves Olvasókat, hogy ki-ki vessen számot azzal, hogy mit jelent számára a Jézussal való barátság, és ezt fogalmazza is meg néhány mondatban legalább saját maga számára!

Jézusnak nem volt kérdéses, hogy nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátaiért. Nekünk mit jelent ez a barátság? Ha az életünket nem is adjuk a barátunkért, szánunk-e erre a kapcsolatra elég időt és energiát?

*A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület
főbb információi, eseménye*

**KONFIRMANDUSOK TALÁLKOZÓJA
A SOPRONI LÍCEUMBAN**

2010. március 20–21.

Szeretnénk megmutatni konfirmandus diákjainknak, hogy nincsenek egyedül, hozzájuk hasonlóan mások is, máshol is osztoznak ugyanabban az örömben, illetve küzdenek ugyanazokkal a nehézségekkel. Ezért a tavalyihoz hasonlóan néhány héttel a konfirmáció ünnepe előtt szeretnénk egy gyülekezeten túlmutatató közösségi élményt adni egyházkerületünk konfirmandusainak, és rámutatni arra, hogy Krisztus szeretete bárhol megtalálhat bennünket.

Ennek jegyében szervezzük az idej talákozóinkat is a soproni Líceumban március harmadik hétfőjén.

A találkozó költségét (szállást, étkezést) az egyházkerület fizeti, az utazást minden gyülekezetnek magának kell megszerveznie.

Tervezett program:

Szombat:

- 9 órától érkezés a Líceum kollégiumába (Sopron, Mátyás király u. 21.)
- 10.00 Éneklés, ismerkedő játékok
- 10.30 Nyitó bibliatanulmány
- 11.00 Az egyházi esztendő többféle feldolgozása
- 12.30 Ebéd
- 13.30 A Líceum megtekintése
- 14.15 Szabadidő (közben a városban elrejtett feladatok megkeresése: téma Sopron protestáns egyháztörténeti vonatkozásai)
- 16.00 Vetélkedő
- 18.00 Vacsora
- 19.00 Esti áhítat Vekker-koncerttel
- 21.00 Film (választható): Emlékezz a titánokra

Vasárnap:

- 8.00 Reggeli
- 8.30 Közös készülés az istentiszteletre – közös hitvallás megfogalmazása (kreatív óra)
- 10.00 Istentisztelet a soproni gyülekezettel együtt
- 11.30 „Morzsaszedegetés” (a hétfőre kiértékelése)
- 12.00 Ebéd, utána hazautazás

További információ és jelentkezés március 5-ig Mesterházy Balázs iskolalelkésznel: balazs.mesterhazy@gmail.com

- Sárvár, 2010. március 9. kedd – Nők ökumenikus világ-
imanapja rendezvény

A nők ökumenikus világimanapja rendezvénysorozat keretében március 9-én, kedden 17 órai kezdettel Sárváron az evangélikus gyülekezeti terembe hívják a város keresztyén felekezeteihez tartozó asszonytestvéreket a szervezők. Ebben az évben a kameruni asszonyok állították össze az est liturgiáját, imádságait Erő a mához, remény a holnapra, minden, mi él, Istent dicsérje – címmel. Előadó: Mesterházy Balázs indiai misszionárius, a soproni Líceum iskolalelkésze lesz.

Egyházkerületünk honlapja az interneten:

<http://nyugat.lutheran.hu>

A Dunántúli Harangszó az interneten:

www.harangszo.hu

Egyházunk honlapja az interneten:

www.lutheran.hu

FELHÍVÁS

*A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület
Elnöksége*

*ezúton értesíti nyugdíjas lelkészeit, lelkészövegyeit,
hogy a június elejére tervezett nyugdíjaslelkész-találkozó
időpontja – a püspök hivatalos külföldi útja miatt –
június 12-én lesz az egyházkerület győri székházában.*

*Az egyházkerület eseménynaptára
honlapunkon is megtekinthető:
<http://nyugat.lutheran.hu/hirek>*

**Egyházunk Elnöksége ebben az évben is kéri
gyülekezeti tagjainkat és minden
– egyházunk szolgálatát támogató –
adózó állampolgárt, hogy adójuk
egyházak részére felajánlható 1%-át a
Magyarországi Evangélikus Egyház
részére ajánlják fel, melynek technikai száma:**

0035

Köszönettel a MEE Elnöksége

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus
Egyházkerület lapja**

Megjelenik havonta, dunántúli terjesztésben

Lapunk legközelebbi száma

2010. április 4-én

jelenik meg

Felelős szerkesztő: Menyes Gyula
Megrendelhető a szerkesztőség címén: (20/824-4222)
Evangélikus Püspöki Hivatal 9021 Győr, Bajcsy Zs. út 26.
Telefon: 96/516-160 96/516-162 Fax: 96/516-169
Postacím: 9001 Győr, Pf.: 1639
Kiadja a Soproni B. D. Evangélikus Gimnázium (Líceum)
Felelős kiadó: Tölly Balázs
Telefon: 99/512-430
Készült: Újsziget-rotta Sárvár – 1150 példányban
Kapható: a templomokban, gyülekezeti iratterjesztésben
Előfizetési díj egy évre 1400 Ft, külföldön 40 €
E-mail: harangszo@lutheran.hu
Internet: www.harangszo.hu
ISSN 1416-9770

Fehér Károly (ny. ev. esperes, Székesfehérvár)

Jelek, jelképek, szimbólumok 25. A feszület I.

A negyvennapos böjt nagyhét felé tart, a nagyhét pedig a „triduum”, a szent három nap, azaz nagycsütörtök, nagypéntek és nagyszombat felé. A három napnak nagypéntek a közepe, nagypénteknek pedig a délutáni három óra tája, amikor Jézus Krisztus Urunkat megfeszítették. Ez az időpont az a bizonyos „hatod óra”, a szerzetesi imádságos rend „sexta” órájának magyar neve. Még Bornemisza Péter is, akit pedig a legpuritánabb magyar evangélikus reformátornak tart az egyháztörténet, ezt a napi imádságos rendet tartja szem előtt, amikor nagypéntek eseménysorozatát a hórak láncolatához kapcsolva énekelte. „Hatod órán Úr Jézust / Keresztfára feszíték, / Kínja miatt szomjazván / Méreggel itattaték. / Függvén a tolvajok közt, / Hozzájuk számláltaték...” (Régi magyar istenes énekek, 44,4 – Győr, 1945.)

Az ének mögött ott rejtőzik a 13–14. század fordulóján született „Patris sapientia” himnusz szövege, amely Sík Sándor fordításában így hangzik: „Keresztfára szegeztek / Hatod óra táján, / Függet a két látor között / A gyalázat miatt, / Epe csorog italul / Szomjúhozó száján. / Így mossa le bűneink / A megcsúfolt Bárány.” (Himnuszok könyve 439–440. old. – 1943.) Lényegében ez a himnusz cseng tovább a 204. énekünkben: „Jézus, szenvedésedről...”

A folyamatosságot bizonyára segítette, hogy a himnusz minden változata azonos dallamon énekelhető. A himnusz a gótika virágkorában keletkezett. Ez a korszak – keresztény vonatkozásban – a szenvedő Krisztus minél szemléletesebb ábrázolásá-

val akarta – szent igyekezettel – megjeleníteni és emberközelbe hozni megváltásunk drága árát.

Hogyan tehetné volna ezt jobban és lélekbe vágóbban, mint a megfeszítésnek, Jézus haldoklásának sokszor már alig elviselhető naturalizmussal való ábrázolásával. Pedig igazában nem túlzott: az agónia rettenetes látványa legfeljebb is csak sejteti Jézus szenvedésének belső mélységét. Ez a szent igyekezet erőteljesen alakította ezt a jelképet, amit feszületnek nevezünk.

A reformáció lutheri ága Jézus Krisztus keresztdoiztatában látja megváltásunk és hitünk titkát. Ezért a feszület jelének sem fordított hátát. A reformátor a wittengbergi városi templom oltárképének predelláján a feszületre mutat, a vártemplom 95 tételes kapuján pedig a feszület alatt térdel Melanchthonnal együtt (Lásd címlapképünkön. – a Szerk.) De nem példája, sem elindítója annak a félreértésnek, mintha az evangélikus kereszténység legnagyobb ünnepe nagypéntek lenne, leválasztva húsvétól.

Luther egy lélegzetvétellel éneklé és énekelte nagypéntek és húsvét Krisztusának dicséretét. (EÉ 215) Nem felejtethjük, hogy nagypénteknek húsvét a hitelesítő pecsétje. Amit hitünk együtt lát, azt nehéz együtt szemléletes jellel tenni.

A feszület maradt a szem elé is állítható jel. Az oltáron arra emlékeztet, hogy Krisztus áldozata „egyszermindenkorra” szól. Az egyetlen áldozat ér el bennünket, amikor az evangéliumból bűneink bocsánatát halljuk, és amikor ő maga részesít értünk áldozott testében és vérében az oltár szentségé-

ben. Nem bálvány a feszület, amit el kell távolítani vagy összetörni. Közel száz esztendővel a reformáció kezdete után, 1613-ban Berlinben a választófejedelem azzal akarta a reformációt „kiteljesíteni”, hogy a dóm nagy feszületét eltávolította, darabokra zúzatta, és a törmelékét a Spree folyóba szóratta. (H. Sasse: Corpus Christi, 30–30.)

A feszület emlékeztet, hogy megváltásunk nem könyvbe, elméletbe zárható ideológia, hanem a kereszt eseménye, feszületes esemény.

Nem szakítható el húsvétól, hiszen a Feltámadott is viseli a nagypénteki sebek hegeit.

Elgondolkodtató, hogy G. Danneels, Brüsszel katolikus érseke gyönyörűen igaz – 1995 óta magyarul is olvasható – traktátust írt „Nincs vasárnap péntek nélkül!” címmel. Így hangzik pár mondat írása elejéről és végéről: „A keresztények húsvéti emberek. Nincs azonban húsvétvasárnap nagypéntek nélkül, nem támad fel az Úr, ha előbb nem feszítik meg Jézust. A húsvéti öröm tehát nem olcsó öröm. Vajon nem érkeztünk-e egy eufórikus kereszténységhez, amelyben a kereszti, a szenvedés, az áldozat és a lemondás gyakorlatilag eltűnt a látóhatárról. A hit pedig tavaszi sétává válik a tulipánok kertjében. Testvérek, teljes szívből kívánok nektek szent és boldog húsvétot. De ne ugorjátok át a nagypénteket. Sok boldog vasárnapot kívánok nektek. De ne feledjétek a pénteket sem!”

A feszület jele segítsen azt a pénteket nem felejteni!

(Folytatjuk.)

Dr. h. c. Keveházi László (ny. ev. esperes, egyháztörténész, Kőszeg)

Egyháztörténeti mozaikok...

A misszió és a diakónia munkatársai

„A pietizmus atyja”: Johann Arndt (1555–1621)

A mostani lapszámmal új szakaszt nyitunk az egyház történetében. Nagyon nagy léptekkel haladunk. Az a vád is érhet, hogy szinte két évszázad kimaradt. Ezt az időszakot nehezen élte meg egyházunk. Szokták „ellenreformációs kornak” is nevezni. Nehéz, küzdelmes szakasz volt, amikor egyházunk szó szerint az életéért küzdött. Volt idő, amikor a lelkesek és tanítók ellen indult támadás. S volt idő, amikor csak kijelölt „artikuláris” helyeken volt szabad istentisztelet tartani itthon. Ebben a helyzetben evangélikus egyházunk belsőleg is erőtlenebb lett. Erről az időszakról egyszerűen külön kellene beszélni. A készülő Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület történetét feldolgozó könyvben erről sokat lehet majd olvasni.

De a XIX. századdal mintha „új szél kezdett volna fújni”. Egyházunk megelevenedett, belsőleg megújult, s ennek két gyümölcse „termett”: a misszió és a diakónia. Az előttünk álló írással ezzel az

időszakkal foglalkoznak majd. Mert az ébredés mindig együtt termi ezt a két gyümölcsöt. Ezzel, és ennek munkásaival foglalkozunk tehát még az előttünk álló időben.

„Amikor 1606-ban az első könyv *Az igaz kereszténységről* megjelent, az evangélikusok mohón fogadták, mint száraz föld az esőt, mert az addig megjelent könyvek inkább a katolikusok és kálvinisták ellen harcoltak keményen” – írja egy emlékezés erről a korról. Ez a könyv az eddigiekkel szemben valóban úgy hatott, mint az „élő víz”. A harcok, küzdelmek és viták után valóban erre az új hangra volt szükség még akkor is, ha nem is mindenki lelkesedett érte. Ennek az új hangnak volt Johann Arndt képviselője. Ennek persze azért *előzményei* is voltak.

Az ébredés a református Németalföldön lett először mozgalommá. Az akkori és ottani elvilágiásodás ellen vették fel a küzdelmet. A református egyházban élt és dolgozott *Gisbert Voetius* (1583–1676). Teológiai professzor volt az utrechti egye-

temen, s maga köré gyűjtötte hallgatóit „konventekben” azért, hogy elmélyült kereszténységet ápoljanak és valósítsanak meg. Ezt a mozgalmat *precizionizmusnak* is nevezték a komoly, precíz keresztény élet gyakorlása miatt.

Angliában is indult egy mozgalom, amit *puritanizmusnak* neveztek. Az említett mindkét név, sőt az ébredés későbbi nagy hullámának neve is („pietizmus”) gűnynev volt eredetileg, de akiket ezzel illettek, azok szinte büszkén vállalták. A puritanizmus lényege: megtisztítani az egyházat mindentől, ami akkor az anglikán egyházban nem felelt meg az evangéliumnak az egyház tanításában és gyakorlatában. Ennek a mozgalomnak komoly építőirodalma is volt. A legolvasottabb könyv *Lewis Bayley: Praxis pietatis* (A kegyesség gyakorlata) c. írása volt. Ezt a könyvet a XVII. században – a puritanizmus itthoni ága – magyarra is lefordította, nemzedékek olvasták.

(Folytatás a 4. oldalon.)

